

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Rețineri neretracate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
retracate.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachr.,
Kuz. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. O-
pelt Nachr., Anton Orpeltik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernac, Iudiu Le-
opold (VII) Erzsébet-körút.
Prețel inserțiilor: o serie
garantând pe o săptămână 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
luntar. — RECLAME pe pagina
2-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminecă 4 cor. pe cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cile postale din țară și din
străinătate și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exemplar
plăz 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 236.

Brașov, Duminecă 1 (14) Noemvrie

1909.

Libertatea de presă și guvernul. In o scrisoare trimisă de un ziarist de aci (probabil maghiar) unui ziar de dincolo, găsim aceste prețioase mărturisiri:

»Cu această ocazie vă mai aduc la cunoștință că încercarea de a se înființa la București o agenție ungurească de informație pentru ziare, n'a reușit.

Există la Budapesta un avocat kosuthist numit *dr. Gonda*. Acestuia i-a făcut Kossuth, adecă Sztérényi o sinecură, înființând un birou al pressei pe lângă ministerul de comerț pe care l'a pus sub conducerea lui. Având la minister tot ce-i trebuia, d-rul Gonda și-a înființat și o agenție particulară anume »*Magyar Tudósító*«. Acum câteva luni, acest »*Magyar Tudósító*« și-a făcut o filială la Viena cu numele de »*Ungarische Korrespondenz*« (traducerea lui *Mag. Tud.*) și care dă *gratis* tuturor ziarelor și tuturor corespondenților ziarelor străine știri telefonice primite din Pesta.

Cum *dr. Gonda* nu e așa de mare patriot încât să cheltuiască el din pungă banii pentru redacție și pentru telefon, se înțelege cine-l plătește. Acest *dr. Gonda* a cercat să facă și la București o filială. Un emisar al lui a fost chiar în București să sondeze terenul; poate că v'o fi vizitat și pe d-voastră. Se pare că terenul nu i-a părut destul de solid, căci a renunțat la planul său, cu regret însă, căci dacă făcea ceva, d-l Sztérényi n'ar fi fost nerecunoscător.

Poate că văzând, că nu poate păcăli întreaga presă bucureșteană, să se fi mulțumit a se înțelege numai cu un ziar.

— Cunoaștem și noi aceste încercări ale agențiilor guvernului. Anul trecut au mai încercat, însă abia s'au găsit câțiva *ardeleni*, căci alții nu știau ungurește în tot Bucureștii. Și aceștia, văzând ce scopuri urmărește guvernul — și-au dat dimisia!

Trebue să »apreciem« însă și intențiile bune. Politica guvernului față de libertatea de presă a intrat în o nouă fază: cea a *concilianței*. Nu mai face represuni, nu osândește. E mai conciliant. Mitue!

Anarhistul.

(*) Incontestabil, prostia omenească vrea să rămână vecinică și indestructibilă, — in contra ei luptând zădarnic inșiși Zeii!

Orice pornire nouă și cuminte, care încearcă să zmulgă specia zisă „*homo sapiens*“ din robia intunecului ce-o reține în mizerie și neștiință, se izbește neputincioasă de stâncă cumplită a orbirei, ce răsare din inima pământului și crește până 'n albăstrimea cerului.

Ați putea socoti câte ființe alese și-au cheltuit întreaga lor vlagă suind zădarnic urcușul sisific, — ca într-o zi, istoviți de toate puterile, să se prăbușească alunecând în abizul, de unde nu mai este întoarcere?

Ori nu vă pare-un cânt de tragedie și mărturisirea celebrului Lombroso, care-și încheie viața, tânguindu-se astfel:

— Viitorul mi-s-arată nelămurit și sinistru. Văd cu oroare cum pornirea atavică îl atrage pe om în afunziunile originale ale brutalității sale înăscute. „Cei buni“ nu dispun de forța dobitocească și lipsa de scrupul a răilor. Lupta lor e inegală.

Tinerimea noastră italiană n'are nici un *ideal*. Văd numai suflete la come, cari vor să parvie în mijlocul strigătelor de bălci. A face parale și a petrece, asta e în definitiv ținta lor. Singura pasiune ce-i stăpânește e vanitatea. Grație atrofiei spiritelor se ridică iarăși în planul prim clericalismul, care pare a se desăvârșire invins de generația bravului „*risorgimento*“. Snobismul parvenților imbogați favorizează reacțiunea politică și socială.

Nu numai la noi, ci in toată lumea se petrece acest fenomen al decadentei.

In Rusia, după trista înfrângere a revoluției se ridică un codru de furci purtătoare de cadavre omenești. In Spania, cea mai neagră reacțiune in-

vinge în sfârșit eforturile progresiste ale spiritelor moderne.

Drept mângăere ne-ar sluji încă o descoperire științifică și invențiunile tehnice. — însă duhul vremii e așa de scund, așa de laș, încât nu e în stare să valorizeze rezultatele cercetărilor, aplicându-le în viața spirituală. Nicăiri filozofia nu urmează experiența, nicăiri ea nu știe trage concluziile logice din faptele stabilite. —

* * *

Adevăruri crude, cari arată cât de adâncă e rădăcina ereziei și cât de tardiv e progresul.

Căci iată, namila distrugerii ce înghițea odinioară tot ce se chema civilizație și propășire — monstrul, ce părea adormit pentru vecii vecilor, se mișcă iarăși, se readeșteaptă urlând după noua sa pradă omenească, cerând pe cel din urmă erou al gândirei, pe reformatorul ce dorea să săvârșească o prefacere în spre bine.

Era dar, durere, o iluzie deșartă, când ne inchipuiam că seria martirilor desrobirei cugetării s'ar fi sfârșit: căci uite, chiar în zilele lăudate ale libertății, egalității și frăției, îndrăzneala oricărei înnoiri se plătește cu aceeași viață, cu care se plătea în vremile de urgie.

Esența e neschimbată, e fixă; numai forma variază: Socrate, corumpătorul tinerimei sale e silit să golească paharul otrăvit; Cristos, profetul mincinos din Nazaret se ispășește pe cruce între tâlhari; ereticul Giordano Bruno e ars de viu pe rug și numai eri — o, ce rușine, ce degradare! — „anarhistul“ Ferrer fu împușcat ca un câine.

Această barbarie vrednică de epoca inchiziției ne dovedește că și 'n acest veac poreclit al luminei, și-n această republică a cugetării pretinse slobode, „domneș“ cu trufie pe tronul său într'aurit mlădița glorioasă, coborâtoarea ultimă a dinastiei eterne ce se pierde cu originea 'n noaptea

vremurilor uitate: este A. S. R. fiica cea mai modernă a M. S. *Prostia Universală*.

* * *

In poetica Spanie a gloriei apuse, țara frumoasă pe care-o poartă azi cătră peire îngustimea papistășismului răscopt, natura zămislește-un om, care-avea s-aducă lumină în bezna adâncă, ce stăpânea poporul.

Cu creerul limpede al autodidactului, cu mintea necopleșită de buruiana netrebnică a tuturor sofisteriilor, a metafizice ori misticismului, — acest om vede lămurit, că pricina atâtor mizerii omenești, a întregii decadente a „*anima/ului zis rațional*“ este tocmai *lipsa unei educațiuni raționale*. Cel ce vrea să facă deci un bine real omenirei, va trebui să scoată răul din rădăcină, schimbând întreag sistemul instrucției actuale, va încerca să desrobească din bunăvreme sufletul copilului descleștându-l din ghiara prejudiciilor, îi va arăta pozițiunea sa în mijlocul naturii, indemnându-l a-și întări voința prin o cultură sistematică a fizicului și a-și ageri inteligența prin studiiu treptat al învățăturilor, pe cari le poate proba la fiecare pas rațiunea. Astfel, impletindu-i trupul și sufletul într-o perfectă armonie — cea splendidă Kalokagatie greacă — omul îndrăzneț să înceapă a făptui numai ceea ce este cu adevărat bine și frumos.

Deci propovăduiește „anarhistul“ spaniol, reformatorul împușcat al instrucției moderne:

a) „Educațiunea dată copilului trebe să zacă pe-o bază științifică și rațională; in consecință ea trebe depărtată de orice noțiune mistică și supranaturală.

b) Instrucțiunea nu este decât o parte a acestei educațiuni. Educațiunea trebe să cuprindă alătura de formarea inteligenței, dezvoltarea caracterului și cultura voinței, pregătirea unei ființe fizice și morale bineechilibrate; a cărei facultate să fie armonice aso-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Din carnetul unui trubadur modern.

IV.

In apropierea ei...

Sunt fericit... Nu știu cât va ținea, Dar știu atât, că inima-mi tresare Și stă să joace 'ntr-un picior și ea Ca o 'ndrăzneală, 'ntărâtată mare.

Voi, critici, n-apucați cu ironii Să-mi spuneți malițios, dându-mi târcoale, Că n-ați văzut nici când așa drăcii, Ca inima să prindă la picioare.

Și fiți cumiști, nici marea 'ntărâtată Să nu 'ndrăzniți a mi-o încondeia, Căci să vă vad pe voi, odat', măi tată, Când ochii-o s-aruncați smeriți spre ea.

Ce comparații buz'o să rostească, Când va surăde ea ca un ștrengar?! Ștrengar vă zic? Mai mult, dumnezeiască, Ca un profet, ca Venus, ca un far!

Am îndrăznit să scriu la bazaconii, Dar cine e cuminte 'n preajma ei?

E ca și când ai lăa locul Dodonii Și-ai proroci în mâni c-un retevei.

Te-alegi cu fraze-urâte și frumoase Și mistic le rostești de pe tripod Și-orice prostii limbui gura și-ar coase Tu le aprobi cu rezolutul »cred«.

De-aceea, voi, ce criticați adese Orice distih, rostit pentru-o femeie, Ca să pricepeți fraze ne 'nțelese Vă rog, vorbiți cu mândra-mi Dulcinee.

Pajul Cherubin.

Știința oficială și libera gândire.

Dr. N. Leon, prof. univ.

Știința oficială in totdeauna a fost un obstacol al liberei gândiri. Acest adevăr regretabil, a fost din nou confirmat cu ocazia deschiderii cursurilor la universitatea din Iași. Cinci profesori universitari au semnat o propunere pe care voiau s-o prezinte conziliului profesoral întrunit la 28 Sept. a. c. cerând suprimarea sfeștaniei bisericesti care se face la deschiderea cursurilor universitare.

Numărul profesorilor prezenți la acea-

stă ședință fiind prea mic, s-a amânat discuțiua pentru o altă ședință.

Sfeștania fiind o credință supranaturală a religiei, de sigur că trebeu exclusă din școli, cu atât mai vârtos din universitate. De acest adevăr sunt convingși și alți profesori cari au refuzat să semneze propunerea, sub pretext că nu e prudent ca un protest contra religiei să iasă tocmai din universitate.

Ori de câte-ori s-a prezentat cineva cu ideile înaintate, in contrazicere cu tendințele spiritului care domină; ori de câte ori un curent nou științific, o teorie nouă apărea, reprezentanții științei oficiale i se puneau in cale și căutau s-o oprească in loc.

Când *Lamarck*, in 1809, formulase teoria descendenței, susținând ideea unei evoluțiuni naturale a speciilor organice, imediat *Cuvier* s-a ridicat contra acestei teorii combătând-o din răspuleri. Cu toată expunerea clară și convingătoare, teoria lui *Lamarck* a căzut față de autoritatea oficială pe care o exercita rivalul său *Cuvier*, iar fundatorul ei a fost lăsat să moară in mizerie. A trebuit să treacă un secol pentru ca Franța recunoscând meritele marelui *Lamarck* să-i ridice anul acesta o statuie de bronz, iar teoria lui să fie profesată de majoritatea savanților.

Când *Giordano Bruno* a arătat că pământul se mișcă, că universul este infinit și că Dumnezeu însuși este universul, ideile cari astăzi sunt acceptate de toată lumea științifică, el a fost ars de viu. Astăzi nu se mai ard hereticii științei — ni s-ar fi putut răspunde acum o lună — cu toate acestea, pentru rușinea secolului in care trăim, *Ferrer* a fost executat in Spania pentru ideile sale înaintate.

Eroizmul acestor martiri este cu mult mai brav decât acel al martirilor creștinismului, căci pe când aceștia erau plini de speranța unei recompense imediate și eterne, cei dintâiu n-aveau alt scop decât de a-și satisface conștiința și de a servi cauza umanității.

Cu toate că știința a progresat, totuși nu a avut înrăurirea consecventă pe care trebuia s-o aibă asupra concepției despre univers, despre originea omului, despre scopul vieții.

Această disproporție este datorită curentului reacționar întrefinut de cătră reprezentanții științei oficiale; din cauza aceasta nici ideile mari, cari rup cu tradițiua nu ne vin dela reprezentanții științei oficiale ci dela savanții liberi. Teoria selecțiunii, bazată pe date paleontologice, anatomice și embriologice, care explică originea speciilor noi prin »lupta pentru

ciată și condusă la un maximum de putere.

c) Educațiunea morală mai puțin teoretică decât practică, trebuie să rezulte mai cu seamă din pilde și să se sprijine pe marea lege a solidarității.

d) E necesar, mai cu seamă în învățământul primar, ca programele și metodele să fie adaptate pe cât de exact posibil la psihologia copilului — ceea ce n-are loc nicăieri, nici în învățământul public, nici în învățământul privat.

(Dacă aceste principii pedagogice clare și singure logice sunt anarhice, atunci dimpreună cu autorul lor o lume întreagă poate fi socotită ca anarhistă.)

Dar cu îndârjirea și energia proprie duhurilor reformatoare, Ferrer iese din împărăția calmă a doctrinarului traducând teoriile în fapte și fondând acum sunt opt ani prima sa școală modernă, în Barcelona, școala liberă, menită să crească pe omul rațional, echilibrat în trup și suflet, pe muncitorul întreg al zilei de mână. După cinci ani, alte cincizeci de școale răsar pe urma stăruințelor de fier ale acestui inovator și în curând după aceasta, se întemeiază aproape o sută douăzeci de școale de acest soi.

Ș acest om mare, care și-a jertfit toată averea și întreagă comoara minții pe altarul cel mai curat al patriei și omenirii, — acest suflet ales care avea să se stingă împrejmuit de făclile și onorurile contemporanilor, ... e întemnițat brevi manu ca cel din urmă făcător de rele și împușcat ca un criminal ordinar, ca un gunoiu, care trebuie să fie eliminat cu ori ce mijloace din corpul social, în interesul siguranței și liniștii obștești.

În era libertății instrucțiunii și a cultelor, această faptă este o oroare, care întunecă definitiv întreg sistemul de a cărmui al clicei medievale osândite de tribunalul Europei civilizate, — o pată sângeroasă, care înfioră toate sufletele distinse închegându-le într-o înlănțuire puternică, hotărâtă să lupte cu extremă înverșunare contra tuturor năzuințelor retrograde, contra a tot ce se mai chiamă azi încătușare a spiritului omenesc.

* * *

Trăind era prea mic, prea al țării sale. Numai murind, Ferrer a fost cunoscut de lumea întreagă, a devenit erou și martir al ideii pe care a dus-o prin moarte la izbândă: cu

traiu a fost concepută și demonstrată de marele Darwin, care nu era profesor. Această teorie combătută la început de către profesorii oficiali, a ajuns astăzi să stăpânească complet toate ramurile științifice.

Cultura noastră modernă este rezultatul cercetărilor a o sumă de savanți liberi, ca: Darwin, J. St. Mill, Herbert Spencer, Wallace, Schopenhauer, Straus, etc. Nu e de plâns, observă Büchner — o situație în care știința oficială trebuie să se hrănească în parte de bucățile căzute dela masa acelor cari cugetă în mod liber și nu oficial, și pe lângă toate acestea, în loc ca ei să găsească ajutor și protecțiune sunt siliți de cele mai multe ori să lupte contra persecuțiilor, contra calomniei sau disprețului contemporanilor lipsiți de minte?

Câtă admirație, venerație și respect nu trebuie să avem pentru acei gânditori oficiali, al căror graiu și scris este expresia completă a convingerilor lor?

Între acești oameni superiori se prenumără marele Laplace, ministrul de interne al lui Napoleon I, făcut de el conte și president de Senat Când acesta îl întreabă pe Laplace: »Unde mai este loc, în sistemul d-tale și pentru Dumnezeu?« el îi răspunde în mod franc și consecuent cu el însuși: Sire nu am trebuință de această ipoteză care nimic nu o justifică.

Un alt om mare de știință și cugetător, este mult veneratul nostru maestru

o încordare extraordinară geniul omenesc s-a descopiat în sfârșit din brațele ruginite ale ereziei. Scăpându-se din îmbrățișarea ce-l sugușă, el și-a luat sborul către înălțimea vântată a libertății.

Pitica reacțiune clericală a încuiat cele o sută douăzeci de școale și pe propovăduitorii noului învățământ i-a împrăștiat. Da, aceste temple moderne vor sta de acum zăvoare și cuvântul dascălilor va amuți pentru câtăva vreme.

Nimic mai ușor, decât a nimici un om cu curmarea silnică a vieții sale. Dar ideea e abstractă, ea n-are carne și oase. Ea nu poate fi împușcată. Deci rămâne în lume și trăind rodește. Sămânța ei se va coace încurând și prinsă de aripele vântului ea va fi împrăștiată în toate împărățiile globului. Prin sinceritatea și adevărul său, doctrina va mișca din pacea lor toate mințile cugetătoare. Toate mâinile harnice se vor încopcia într-o legătură frățească pe care putere omenească n-o va mai putea înfrânge. În lung și larg, pe întreg cuprinsul acestei stele rotitoare va răsună acuș cântecul trezirei minunate. Splendide și majestatic se vor revărsa zorile prevestitoare de-o zi senină și mare, ziua în care mintea noastră va fi cu adevărat „regină“, — în care omul frumos și armonicos se va simți în mijlocul naturii un stăpân mândru și puternic, cu chip de Apollo. Curmând războiul fratricid isvorât din noapte și hrănit de paragraful atâtor cărți viclene, el se va pătrunde și conduce de adevărurile unei noi religii ce va culmina într-o siugură dogmă: munca. Orare est laborare!

Iar deasupra acestei vieți pacifice și totuși intenze și pline de farmec va mai pluti un unic mister sfânt, în veci nedeslegat.

Căci toată omenirea asta înseminată ș'aducătoare de fel de fel de roade va munci mereu din zori și până-n seară. Întreg cultul se va rezuma în muta admirațiune a marelui univers și om pământean nu va mai îndrăzni, ca în cărți naive și pline de povești copilărești să talmăcească vreodată pe Dumnezeu, antropomorfizându-l.

Noua alegere din Garansebeș pentru scaunul episcopesc văduvit, se va face, în urma hotărârei luate de Conzistor, la sârbătoarea intrării în biserică, 4 Decembrie st. n.

Ernst Haeckel, care deși profesor oficial la universitatea din Jena, a uzat toată viața sa de dreptul cel mai prețios și mai sfânt al liberei gândiri. Haeckel fiind înviat la ducele de Weimar, în timpul când el întreținea societatea asupra eredității și adopțiunii, deodată marele duce îi zice: »Nu, aceasta nu o cred scumpul meu Haeckel, aceasta nu o cred!«. Profesorul îi replică imediat: »Majestate, acesta este purul adevăr, acestea sunt fapte, pe cari vi le pot demonstra în orice moment în muzeul de zoologie«.

Adevărurile științifice întotdeauna au fost combătute de reprezentanții științei speciale: ordinea creațiunii, configurația pământului, rotunjimea sa, originea vieții, originea speciei, vechimea pământului și a omului etc.

Știința veșnic a fost în conflict cu religia; nu se poate crede în același timp că pământul se învârteste și că nu se învârteste.

Datoria omului de știință este de a nu ascunde adevărul și de a lăsa fără cruțare în credințele supranaturale. Ar fi timpul ca și oamenii noștri, liberi gânditori, loiali, să se organizeze între ei pentru a duce o luptă sistematică contra credințelor supranaturale cari apasă omenirea de mii de ani, căutând a vulgariza adevărul, binele și frumosul.

(N. R. R.)

Lista neagră. D-l Ioan Mihai Ciufudeanu, din cancelaria d-lui Dr. Iuliu Maniu a fost osândit ieri, Vineri, la 300 Cor. și 4 luni închisoare, de către curtea cu jurați din Cluj, pentru o corespondență în »Libertatea« despre atentatele din Blaj.

Declarație.

D-l Dr. I. L. Horváth. ne roagă să dăm aceasta declarație:

»Nevrând să țin în nedumerire pe nimenea, relativ la acțiunea mea întreprinsă pentru soluția chestiunii românești, doresc să îndrept informațiunea greșită cuprinsă în articolul al doilea din Nrul de 25 Octomvrie 1909, al »Gazetei Transilvaniei«.

Anume e greșit, că ași fi scris broșura mea volantă intitulată »Criza și chestiunea română« la îndemnul d-lui Iuliu Iusth presidentul camerei (Noi n-am spus aceasta expres! — N. R.) și că ar fi știut ceva mai înainte de apariția broșurei, căci înainte de apariție Iusth nu mă cunoștea. Și nici nu mă pot socoti între inimiții d-lui Iusth.

Fiind vorba despre d-l Iusth, afirm pozitiv că, d-sa dorește rezolvarea liberală a chestiunii de naționalitate și după ce în partidul independent acel factor va fi domn al situațiunii, care e mai mult chemat din partea Maghiarilor ca să rezolve această chestiune — după ce pericolele crizei abia de acum urmează, e sosită clipa priincioasă, ca politicianii români să pună capăt odată pentru totdeauna acelor bănueli din partea soviniștilor, cari au inspirat întreaga politică de naționalitate după pactul din 67, anume că Românii ar avea, pentru vremi mai îndepărtate, scopuri, ce trebuie să le ascundă și că nu pot fi convinși de a urmări vre-o politică în cooperare cu maghiarimea. Scopul unei politici reale românești este asigurarea existenței și progresului cultural al neamului și am convingerea, că dacă politicianii români vreau să dobândească aceste succese, în urma situațiunii create de criză chiar și soviniștii exclușiști vor fi convinși de necesitatea unei înțelegeri. Iar sufragiul universal, egal și secret, va fi o garanție politică chiar și pentru acei Români, cari deocamdată n-au încredere în politicianii maghiari.

În Ungaria democratică politica egoistă față de naționalități va fi deadreptul cu neputință«.

Bozovici 1909, 11 Nov.

Cu distinsă stimă:

Dr. Iosif Lud. Horváth.

În »Tel. Rom.« d-l Horváth serie deasemenea un articol, din care scoatem aceste pasaje:

Dar nici micile șiretlicuri, nici politica de putere, purtată în stil mare, nu poate abate mișcarea naționalistă în alvia dorită, ci singură numai concepția cu adevărat liberală, aceea, care recunoaște cultura naționalistă, întocmai ca pe cea maghiară, și sprijinește în mod egal cu mijloacele statului pe fiecare din ele.

Principiul acesta e deus în articolul de lege 44 dela anul 1868 și e numai de regretat, că sub influența cooperării mai multor regretabile împrejurări, generația decadentă și cu orizont îngust, care a urmat bărbaților dela 1868 și creațiunilor lor dela 1867, a strâns principiul la părete. Reîntorcerea la principiul acesta nu înseamnă nici o primejdie pentru maghiarime, pentru că toate forțele le unește spre înflorirea patriei comune, pe când încunjurarea și desconsiderarea principiului îngreunează, ba face chiar imposibilă rezolvarea favorabilă a chestiunilor vitale, mai ales regularea favorabilă a chestiunilor economice, în cari Austria manifestă o împotrivire atât de mare.

Cât de mare e greșala acelor politicieni maghiari, cari pentru niște succese de mică valoare limbistice sunt gata să renunțe la chestii vitale! Dar greșeli au și politicianii naționaliști. Astfel programul lor nu e destul de clar. În punctul prim al programului român dela 1881, votat la Sibiu, se reclamă autonomia Ardealului. Eu am primit cu privire la acest punct de program cel puțin cinci explicații. Sunt de acela, cari țin pretenziunea aceasta numai de formală, trecută în program din pietate și cu considerare la vremile

dela 1848. Alții țin de serios punctul acesta de program, dar cred că astăzi e prescrip.

După o a treia părere, pretenziunea a fost abandonată în momentul, în care Dr. Aurel Vlad a proclamat activitatea și partidul național român a intrat în parlament. Iar a patra părere spune, că punctul acesta de program din capul locului a fost contemplat ca punct de compensație, pentru ca să poată fi abandonat când vor ajunge lucrurile la târguială pentru legarea păcii. Mai este apoi și a cincia părere cu totul opusă celorlalte, după care acest punct de program formează simbolul năzuințelor federaliste, pars pro toto, după ce sistemul actual politic nu dă destulă garanță, că drepturile naționalităților vor fi respectate de puterea de stat.

E evident deci, că dacă un punct de program poate fi explicat în atâtea înțelegeri, nu e destul de clar și are trebuință de revizuire, pentru că politică cu succes se poate face numai pe lângă pretenziuni clare.

Ședința de ieri a camerei a fost una dintre cele mai agitate. Toate galeriile erau încărcate.

Iusth și vice-președinții și-au dat dimisia înainte de ședință, temându-se de un vot de blam.

Când cvestorul anunțase dimisia lor, s-auzeau strigăte: »de mult trebuia s-o faci!« Pe baza ansienității a ocupat scaunul presidial Alexe Pop, un aderent al lui Iusth. El voia să fixeze data ședinței următoare, pe 18 Nov. pentru a se face alegerea prezidiului. S-a produs un tumult grozav. Ședința a fost suspendată. Cu deosebire poporalii cereau ca alegerea să se facă a doua zi. După redeschiderea ședinței s-a adus hotărâre în acest înțeles.

Partidul lui Kossuth a designat pe prezident pe Alexandru Gáal, și de vice-pres. pe Náray și Rakovszky. Partidul lui Iusth de-signează pe Meskó, Balhianyi și Merye.

Se vorbește de o disolvare a Camerei.

Alianța naționalităților. În cercul Răcașului din com. Caraș-Severin, Români, Sârbi și Sașii s-au aliat pentru a scoate învingători pe candidații lor la alegerile congregaționale.

Situația partidelor. Iusth și partizanii lui sunt în număr de 140—150 de oameni. Restul partidului kossuthist (225 întreg partidul) este în mod absolut solidar cu Fr. Kostuth. Aceștia împreună cu 93 constituționali și 33 poporali pot să formeze un bloc puternic, în majoritate față de Iusth, chiar și când acesta ar avea aderența Croaților (40), a stângei extreme (vre-o 20) și a naționaliștilor.

Cel mai nărnos partid este totuși al lui Iusth.

Marile reforme financiare în Anglia. Se comunică din Londra că, după o vie discuție, camera comunelor a adoptat cu 379 voturi contra 149, legea finanțelor. Naționaliștii s-au abținut. Liberalii au făcut miniștrilor Asquith și Lloyd George ovațiuni foarte entusiaste. Lordul A. Asquith a declarat chiar înaintea votului, că bugetul întocmit de guvern, va avea aprobarea marelui majorității a Camerei, singura instanță din țară în drept de a regula finanțele britanice. Miniștrii au fost viu aplaudați.

Camera lorzilor a primit de asemenea proiectul.

STIRILE ZILEI.

— 31 Octomvrie v.

Izbândă d-lui Vlaicu, tânărul și talentatul inginer dela Binițanți, a fost la București mai mare decum nădăjduia însuși d-l Vlaicu, când a plecat la București, — mulțumită intervenirii poetului Goga. Arsenalul armatei române a primit asupra-și sarcina a fabrica trei mașini de odață, după chipul și planul dat de d-l Vlaicu. Iar pentru ca lucra ea să iasă desăvârșit, d-l Vlaicu a și fost angajat ca inginer al arsenalului, bine plătit, având a-și supraveghea însuși fabricarea mașinilor. Și toți au nădejdiile cele mai bune. Că toți au fost și sunt de părere, că mașina e mai simplă și chiar de aceea mai bună ca a lui Blierot și a altora! (»Lib«)

Ovrei în contra emblemei. »Alkotmány« este înturiat pentru că la școala ovrească din Budapesta emblema statului e vărâtă într-un ungher întunecat. Ovrei anume nu pot vedea în ochi cele trei

cruci de pe emb'ema statului național-clerical.

Premiile unui ziar de dincolo, a căror imitare s-a încercat odată și la noi, dă prilej unui alt confrate să facă următoarea notă de haz: »Cutare ziar a făgăduit și el premii și chiar acum de curând a acordat o casă în Iași. Dormitorul acestei case a fost câștigat de d-l Paul Iorgulescu din Călărași, iar sufrageria ei de d-l Franț Irsa din București.

Iată dar o casă în Iași al cărui dormitor funcționează în Călărași, și a cărei sufragerie se află în București! Interesantă casă!

Pentru a nu se ivi nici un conflict, nouii stăpâni — printre cari trebuie să numărăm de sigur și pe d-l Segărceanu, din Caracal, care a câștigat casa din Iași minus sufrageria și dormitorul ei, de sigur — vor trebui să recurgă cam la următorul aranjament:

D-l Segărceanu să caute să doarmă numai în vreme ce d-l Iorgulescu, proprietarul dormitorului, va sta la masă și să-și fixeze ore de masă numai în vremea în care d-l Franț Irsa, proprietarul sufrageriei, va dormi.

Afară de asta, d-l Segărceanu, care probabil are ocupații în Caracal, va trebui să doarmă la Călărași, să dejenze la București, să-și facă toaleta în casele din Iași și să-și vadă de slujbă la Caracal!

Ce chilipir pe d-l Segărceanu!

Björnson, s-a însămătoșat în câtva după accesul de apoplexie ce-l ajunse; el s-a mutat la Paris, și va petrece acolo iarna.

Procesul Haverda din Szabadka a fost amânat, la cererea acuzatei, pe sesiunea de primăvară a curții cu jurați. S-au făcut o mulțime de greșeli în procedură.

Din glumele lui Lombroso. Înainte de a se consacra cu desăvârșire cercetărilor speculative, Lombroso a fost multă vreme medic, dar medic unic în felul său: el nu se pricepea să se facă plătit. O femeie din provincie, care venise într-o zi să-l consulte, îi înmână la plecare un bilet de bancă de zece lei. Lombroso îi mulțumii cu un suris așa de drăguț, în cât provinciala își făcu pe loc următoarea reflecție: »De sigur, că i-am plătit prea mult« și-i spune: »Sunteți așa de bun să-mi dați restul de cinci lei?« Lombroso, care gâsducul foarte natural, îi restituie cei cinci lei, cu același surâs drăguț, și provinciala pleacă. Câteva minute mai târziu, după ce vorbi cu portăreasa, provinciala se întoarce și zise lui Lombroso: »Mi s-a spus jos, că doi lei erau destui; sunteți așa de bun să-mi dați restul?« Lombroso, care găsi și de astă dată lucrul foarte natural, îi înapoia trei lei.

Aviz! Suntem rugați să anunțăm că »Revista politică și literară« numărul 8, de pe luna Noemvrie, în absența directorului ei, va apare numai la sfârșitul acestei luni, odată cu numărul de pe luna Decemvrie.

Clubul român din Viena, invită la sfințirea localului celui nou și la »convenirea socială« ce va avea loc în aceeași zi, 14 l. c. la restaurantul »Zum Magistrat«.

Locuințe pentru muncitori. Primăria din Budapesta va construi pe o întindere de 2700 stânjini pătrați 110 locuințe mici, cari vor costa 350.000 coroane și pe o altă întindere 180 locuințe mici pentru suma de 500.000 coroane. Toate aceste locuințe se clădesc pentru muncitorii capitalei Ungariei.

A repausat la Ibănești Octavian Racoian, medicinist, la 11 Noemvrie 1909. 2 ore p. m. în anul al 33-lea al etății. În mormântarea se va face Sămbătă în 13 Noemvrie 11 oare a. m. în cimitirul gr-cat. din Ibănești. Pie-i țărâna ușoară și a mintirea vecinică!

Racovsk și socialismul Românilor din Ungaria. »Tribuna« publică un interviu al corespondentului său din Budapesta cu doctorul Racovski asupra socialismului la naționalitățile din Ungaria. Racovski a zis:

»E de netăgăduit, că nu tot poporul românesc de sub coroana Sfântului Ștefan poate fi adept al ideilor socialiste: nici în țări mult mai înaintate, nu ori cine e socialist. Ideea socialismului e comunitatea proprietății, trebuie să recunoșc, însă, că ideea aceasta e îmbrățișată numai de cei săraci. Socialismul se va răspândi și printre Românii din Ungaria, atunci, când ei vor ajunge la dezvoltarea, în care se afla celelalte popoare europene. Într-o țară însă ca Ungaria, unde naționalitățile trebuie să lupte pentru păstrarea propriei culturi, e greu ca socialismul să câștige

teren. Toată activitatea naționalităților se cheltuește în străduința pentru conservarea caracterului lor etnic.

Concert. Măne, Duminecă seara, la 8 oare, muzica orășenească va concerta la hotel Europa. Intrarea 60 bani.

O cale ferată transcontinentală. Pe la începutul anului 1910 va fi gata cea dintâi cale ferată în America de Sud, ce leagă țărmul Oceanului Atlantic cu al celui Pacific și anume între Buenos-Aires și Valparaiso. E drept, că nu e acolo lățimea cea mai mare a Americii de Sud, dar în schimb e partea cea mai înaltă a Auzilor (vârful Acongaua 7039 m. și Tupungato 6710). Se trece munții printre cătorele La Cumbre și Aspalata (6710 m.), care e între cei doi munți pomeniți mai sus. Morgan, căci el construiește linia ferată, va face două tuneluri, unul de 5065 m. și altul de 3730 la înălțime de cel mult 3188 de m. mai jos, decât trecătoreea. Până la Ianuarie 1910, adică până în miezul verei, (căci este emisferul austral) va fi gata. Deci nu va mai fi nevoie de călătorit prin apele furtunoase ale Capului Nord și ale trecătoreii lui Magelan.

Cu balonul peste Alpi. Ascensiunea și călătoria balonului dirigiabil francez »Cognac« a avut un succes strălucit. În 6 ore a făcut toată linia Alpiilor de la o înălțime de 2000 de metri.

Mulțumită. Neputând răspunde în special tuturor prietenilor și bunilor cunoscuți, cari din prilejul morții iubitelui meu tată, au binevoit a-mi adresa condolențe, — îi rog, ca pe această cale, să primească mulțumirile mele cele mai sincere. În numele întregii familii *Dr. Constantin Moga*, avocat.

Cununii. Eufemia *Balomiri* din Balomir și *Romulus Crișan* din Cugir invită la cununia lor, ce va avea loc Duminecă, în 14 Noemvrie st. n. a. c., la oarele 2 p. m., în biserică gr-cat. din Balour. — După curunie masă comună.

— Valeria *Nechiti*, Ilva mică și *Pompeiu Miresan*, învățător Sesarm, Elena *Nechiti*, Ilva mică, și *Alexandru Bolfa*, notar dipl. Feldru, invită la cununia lor, care se va celebra în 21 Noemvrie st. n. 1909 la 2 oare p. m. în biserică gr-cat. din Ilva mică.

Congresul producătorilor de vinuri. Congresul regnicolar al producătorilor de vinuri, care a fost proiectat să se țină la 19 și 20 Septemvrie anul curent în Verșet, se va ținea acum în 21 și 22 Noemvrie anul curent tot acolo, fiind în același timp și târg și expoziție de vinuri. Informațiuni mai de aproape se pot primi la despărțământul 'II, pentru administrațiunea publică. *Magistratul orășenească*.

Erata. În numărul nostru de Sămbătă am dat un avis, prin care e convocată conferința clubului naționalist pe *Vineri*. Ținem să spunem, că aceasta nu e greșală, ci o mică — mustrare. Mai curând nu puteam da avisul, neavându-l.

ARTĂ ȘI ȘTIINȚĂ

Războiul din 1330.

Între Carol Robert regele Ungariei și Basarab Voivodul Țării Românești.

De Nicolae Densușianu.

(Umare și fine)

V.

Voivodul Basarab, care se luptase în anul 1330 cu puternicul rege Carol Robert, ne apare ca unul din cei mai glorioși Domni ai Țării românești, din prima jumătate a secolului al XIV-lea.

El estinde, organizează și consolidează în mod puternic statul românesc întemeiat de Negru Vodă și a fost norocos în toate războaiele sale. Nu a suferit nici o înfrângere.

Încă înainte de anul 1327, Basarab bătuse pe Tătari și i alungase de la Dunărea de jos. Pentru aceasta înfrângere strălucită asupra Tătarilor, Papa Ioan XXII îi adresează în 1 Februarie 1327 cele mai elogioase cuvinte, numindu-l *columnă nemîșcată, turn de putere și fortificațiune înaintată* a devoțiunii religioase.

Țara românească devenise astfel în timpurile lui Basarab o însemnată putere militară la Dunărea de jos.

Acest Basarab domnia în Țara românească încă de mai mulți ani.

Regele Carol Robert aminteste în o diplomă a sa din anul 1324, că a trimis

pe magistrul Martin, comitele Selagiului, în mai multe rânduri în legățiune la Basarab, voivodul Țării românești.

Repetăm aici cuvintele »în mai multe rânduri« (pluribus vicibus), din cari rezultă că acest Basarab se afla în stăpânirea Țării muntenești încă cu mai mulți ani mai înainte de 1324, astfel, că putem pune începutul domniei sale pe la anul 1314, după cum îl aflăm și la Engel.

Basarab Voivodul, pe care istoria ni-l arată superior regelui Carol Robert în arta de rasboiu, a fost la început numai *Ban* al Românilor din Oltenia.

În unele cronici ungurești el ne apare ca »*Banus Olachorum*«. În urmă Banul Basarab a fost ales Domn sau Voivod al Țării muntenești.

Fotino în istoria Daciei îi dă numele de *Ioan Basarab* și scrie despre dânsul astfel:

»După cronicile Ungurilor și ale Sărbilor se vede, că el din Ban al Craiovei s-a ridicat Domn, prin alegerea mitropolitului și a boerilor«.

Acest Domn energic și înțelept al țării este amintit în documentele contemporane esterne numai cu un singur nume, de Basarab (*Bazarab Voyvoda Transalpinus — Bazarab Olachus — Bazarab filius Thocomery*).

Tot astfel și în inscripțiunea slavonă din Câmpulung, unde este amintit sub numele de »*Marele Pasarab Voivod*«.

În toate aceste documente, *Basarab* este numele personal al Voivodului. El era însă »*Basarab*« și după familie.

Acelaș caz ni-se prezintă și în familia chinezilor Basarabi din Țara Hațegului. La anul 1398, trei frați Basarabi poartă numele, unul *Iamushin*, al doilea *Basarab* și al treilea *Costea*; iar în altă diplomă din 1425, alți trei frați chinezi din familia Basarabilor sunt numiți, unul *Michaiu*, altul *Basarab* și al treilea *Ioan*.

În ce privește genealogia lui Basarab o diplomă a regelui Robert din anul 1332 ne spune, că dânsul era fiul lui *Thocomer Basarab filius Thocomery*.

Acest Thocomer a fost și dânsul în timpurile sale Ban al Olteniei și al Severinului, după cum rezultă din documentele istorice ale Ungariei. El făcuse însă alianță cu apusenii.

După îndemnul și stăruințele călugărilor misionari — și poate din unele ambițiuni ușor de priceput, ca să facă parte din înalta aristocrație europeană — el trecuse la catolicism și primise ca *neofit* numele de *Theodor*.

Sub acest nume de *Theodorus banus* el figurează într-o diplomă a regelui Carol Robert din anul 1324.

Din această cauză Papa Ioan XXII consideră pe voivodul Basarab (fiul lui Thocomer) ca aderent credincios al bisericii catolice, numindu-l în scrisoarea ce i-o adresează la anul 1327: *Dilectus filius și tanquam princeps devotus catholicus*.

Însă cu toate acestea, Basarab rămase credincios legii strămoșești, din care cauză, regele Carol Robert în o diplomă din anul 1332 îl numește *Basarab scismaticum*, sau »care se lăpădase de comunitatea bisericii catolice«.

Când a răposat acest Basarab, nu putem ști cu siguranță.

După cum rezultă din documentele ungurești, el a trait și în anul 1335; însă de aci înainte nu mai aflăm nici o amintire despre dânsul. Engel pune capăt domniei sale la 1333, Fotino la 1340. Cronicele țării nu vorbesc nimic despre dânsul, astfel că nu avem toate elementele necesare, ca să putem aprecia într-un mod just, greutatea timpurilor sale, faptele sale politice și acțiunile sale militare.

Cunoaștem numai rezultatele domniei sale binefăcătoare, din cari vedem, că el a fost un domn cu un spirit mare politic, că a trebuit să desvoalte multă activitate și înțelepciune, ca să domnească la apus peste Bănatul Severinului, iar la răsărit să estindă frontierele Munteniei până la Mare și în același timp să dea o putere militară acestei țări și să-i asigure din punct de vedere internațional, o situațiune politică independentă.

El s-a bucurat încă în timpurile sale de o onoare extraordinară. Apusul îi aduce omagii oficiale încă înainte de învingerea dela 1330. Papa Ioan XXII îl numește »*columnă nemîșcată, turn de putere și fortificațiune înaintată* a devoțiunii religioase«. El este amintit ca »*Marele Basarab Voivod*« în inscripțiunea pusă pe mormântul fiului, ori nepotului său Niclae.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 13 Nov. După opinia d-lui *Polyt*, naționalitățile ar trebui să meargă cu Iusth. Acesta intru câtva e prietinel naționalităților. Însă afară de el aderenții săi sunt șovinisti ca și cel al lui Kossuth. Iusth a făcut o mare eroare, că n-a fost sincer, ca să fi ridicat cuvântul în contra persecuțiilor. Politica lui a fost plină de reticențe, deci nu ne putem asocia cu el. 67-iștii, sunt tot atât de șovinisti ca 48-iștii. *De aceea naționalităților nu le rămâne să facă decât o politică de neutralitate!!* Ele să caute să se folosească de negocierile ce sunt în curs între Viena și Pesta. Imprejurările de azi seamănă cu cele de timpul când s-a dat diploma din Octomvrie.

Polit a mai spus că după etate el trebuia să fi fost ales președinte de onoare, căci are 77 de ani, pe când Alexius Papp, n-are decât 72 de ani.

Dr. Th. Mihali, a declarat că mai întâiu trebuie să aștepte, ce se va petrece în cameră, apoi se va vedea ce vor decide deputații naționali la întrunirea lor.

Budapesta, 14 Nov. În ședința grupărei lui Iusth a fost ales deputatul *L. Mesko* de președintele partidului. S-a hotărât în unanimitate să pună candidatura lui Iusth pentru postul de președinte al camerei deputaților.

Președintele Mesko a spus că va conduce partidul conform tradițiilor lui Iranyi.

Partidul a hotărât în cele din urmă ca deputatul Kmetty să interpeleze guvernul în privința constituției bosniace.

Budapesta, 13 Noemvrie. Partidul naționalităților s'a întrunit la orele 4 p. m. Membrii și-au dat cuvântul de onoare, că vor păstra discreție. Conferința a durat până târziu noaptea.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Râm.

Redactor respons.: Dr. Sever Dan.

După pojar trecut

Emulsiunea lui Scott este cel mai bun mijloc de a împiedeca alte boale serioase. Cine ia pentru prima oară »Emulsiunea lui Scott« este surprins cât de iute își recapătă puterile pierdute.

Bunul renume de care se bucură pretutindenea

Emulsiunea lui Scott

se datorește în prima linie faptului că părțile ei constitutive sunt de o curățenie exemplară.

Chiar pentru cel mai simțitor stomac și pentru cel mai slăbit organism

EMULSIUNEA LUI SCOTT

influențează în mod favorabil.

Numai »Emulsiunea lui Scott« este adevărată și cea mai bună emulsiune. 4.

Prețul unei sticle originale 2 coroane 50 bani.

Se capătă în toate farmaciile.



Venă în vânzare în toate farmaciile — a se vedea de procedurile lui Scott.

Să capetă pretutindeni

Kalodont

Cremă de dinți indispensabilă conservă dinți curați, albi și sănătoși.

Nr. 17485-1909.

Publicațiune.

Joi în 18 Noemvrie 1909 la 10 oare antemeridiane se va ținea licitație cu oferte în scris în localul oficiului economic orășenesc pentru a se da în antrepriză. Articolele ce au trebuință diversele despărțăminte ale magistratului pe timpul dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decemvrie 1912:

Amatorii de asemenea întreprinderi sunt provocați a-și înainta cererile îmbrăcate cu timbru de o cor și sigilate la oficiul economic orășenesc până la ziua de licitație. Cererea trebuie să conțină 50 cor. drept vadiu, iar în text să cuprindă prețurile diverselor articole ce se dau în antrepriză, mai departe să fie zis în text că cunoaște condițiunile de ofert și că li se supuse necondiționat.

Condițiunile speciale pentru oferte și contract se pot ceti în localul oficiului economic orășenesc în oarele de oficiu în datinate până la ziua de licitație

Brassó în 23 Octomvrie 1909.

(1 - 1). Magistratul orășenesc

Nr. 17486/909.

Publicațiune.

Luni în 15 Nemvrie 1909 la 10 oare a. m. se va ținea în localul oficiului economic orășenesc licitație cu oferte în scris spre a da în antrepriză și a asigura cărașia cu cară de povară, care orașul Brassó este obligat a-o preda e-ărului militar, mai departe spre a asigura pe sama orașului capii de călărit și carăle de povară necesarii pentru transportarea escortaților și pentru alte scopuri orășenești pe timpul dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Dec. 1912

Condițiunile de ofert și de contract se pot ceti în localul oficiului economic orășenesc în oarele de oficiu antemeridiane dela 8-12 oare până la ziua de licitație; totacolo se pot primi și informațiuni mai detaiate asupra acestei afaceri.

Brassó în 28 Oct. 909.

(1 - 1). Magistratul orășenesc.

M. Nr. 17827-1909.

Publicațiune

Sâmbătă în 20 Novembrie 1909 la 10 oare a. m. se va ținea în localul oficiului economic orășenesc licitație publică cu oferte în scris spre a se da în antrepriza requisitele de scris și de cancelarie întru cât diversele secțiuni magistratuale vor avea lipsă de asemenea requisite pe timpul dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decemvrie 1912.

Condițiunile detaiate atât pentru oferte cât și pentru obiectele de prestat, se pot vedea în localul oficiului economic orășenesc totdeauna în oarele de oficiu antemeridiane dela 8-12.

Brassó, în 1 Novemvrie 1909.

(775,1-1) Magistratul orășenesc.

M. Nr. 17826-1909.

PUBLICAȚIUNE

Martți în 16 Noemvrie a. c. se va ținea la 10 oare a. m. în localul oficiului economic orășenesc licitațiune cu oferte în scris pentru a da în antrepisa legătorii de cărți intrucat oficiile orășenești au trebuințe de asemenea cărți legate.

Condițiunile specificate atât pentru oferte cât și pentru pretarea lucrării de legătorie se pot ceti în biroul oficiului economic orășenesc, totdeauna în oarele de oficiu antemeridiane adecă dela 8-12.

Brassó, în 1 Noemvrie 1909.

(775, 1-1). Magistratul orășenesc.



COLOSAL este norocul la KISS!



Cu stăruință, activitate, invenții, economie, aduni bani în timp îndelungat, dar a te îmbogăți curând, pe neașteptate, este posibil numai cu noroc la câștiguri mari. De aceea cumpără cei mai mulți oameni losuri, căci cu aceasta **au speranță** a se îmbogăți iute.

Cu deosebire sunt losurile loteriei de clase r. u. căutate, căci din 110,000 mii de losuri care se pun în vânzare 55,000 losuri câștigă, prin urmare tot al **doilea los câștigă** necondiționat. **Șansele de câștig sunt unice în felul lor**, nu există plan de loterie mai solid și favorabil.

Atât emisiunea cât și tragerea losurilor urmează sub controla stăpânirii r. u. și din cauza aceasta publicul **are toată confiența** în losurile de clasă.

Norocul este necalculabil. Dela întâmplare atârnă norocul multor oameni. În viața ori cui sunt momente, în care se poate noroci, de aceea să-și cerce norocul cu numărul care saffă lângă **numele** propriu sau la numele unei persoane iubite, care posibil la tragerea viitoare va eși cu câștig mai mare.

Lista

câștigurilor celor mai mari din 55.000 losuri ale loteriei XXV. de clasă reg. ung. ce se vor trage în 6 luni din totalul de losuri 110 000 sunt:

Câștigul cel mai mare este

1,000.000 Cor.
(UN MILION COROANE.)

		Coroane
1	Premiu	600000
1	Câștig	400000
1	"	200000
2	"	100000
1	"	90000
2	"	80000
1	"	70000
2	"	60000
1	"	50000
1	"	40000
5	"	30000
3	"	25000
8	"	20000
8	"	15000
36	"	10000
67	"	5000
3	"	3000
437	"	2000
803	"	1000
1528	"	500
140	"	300
34450	"	200
4850	"	170
4850	"	130
100	"	100
4350	"	80
3350	"	40
55000	câștiguri și premii	Coroane 14.459.000

Cercați-vă norocul la noi, pentru că MARE e norocul lui KISS!

Karl Kiss & Co.

Bancă, societate pe acții. Colectori principali a loteriei de clase priv. r. u. Birou central: **Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 13.**

FILIALE: Rákóczi-ut 55.

CUM TE CHIAMĂ?

Adela 20565	Costi 10495	Ferdin. 22221	Izidor 696	Manuil 27191	Roland 88076
Atoif 14710	Clemen 16602	Francoisc 60090	I-ac 27991	Marcel 21394	Rozalia 8159
Adolian 1176	Carisa 78298	Floare 19770	Jacob 20567	Margita 8272	Rozica 10477
Adrian 37456	Cezar 54422	Florian 37849	Janca 56381	Maria 91901	Rudolf 102216
Agae 22156	Cecila 2329	Florița 39577	Jancu 71106	Mariora 4968	Solomo 45566
August 21647	Carola 51343	Fodor 26590	Jenea 54777	Marcu 2337	Sofia 78231
Arcadiu 6657	Camila 61119	Francoisc 77328	Justina 102167	Mariuța 90698	Samuel 44701
Alexiu 65966	Barbora 6468	Frida 23146	Jonaș 33801	Martin 51189	Sandru 34765
Alois 46950	Brauzia 8339	Fridric 19770	Joniță 37763	Matei 51491	Sarolta 39774
Albert 92484	Danila 60139	Filip 67311	Josif 22144	Malvin 16882	Sebistin 52613
Aifons 27988	David 90721	Gabor 39572	Judita 121	Matild 86343	Simon 8170
Aifred 48139	Dumitru 66904	Gabril 46 32	Julia 60098	Macavei 24762	tefania 46922
Alice 80170	Demian 8547	Gaspar 51205	Julian 20570	Meinda 53399	Stanisla 10477
Amalia 8292	Dănan 54765	Gadion 26350	Kalman 51478	Mihuț 796	Sirena 20190
Ambros 22423	Desideri 46977	Geza 44704	Kamil 86723	Miti 93655	Sidonia 86367
Andor 8102	Domnec 56375	Grigori 22184	Karolin 94422	Mihail 39479	Sandea 39762
Andrei 50557	Dora 27971	Geza 54441	Karol 78279	Miclea 78456	Tamaș 90793
Ana 50570	Dorotia 39559	Gida 13156	Kazmer 54784	Micsa 39752	Toma 22162
Antoniu 45572	Dimitriu 13619	Gzela 96833	Katali 13610	Milan 9 668	Teofil 63609
Antonia 54788	Dinu 29331	Ganea 8969	Klemen 58551	Maurici 51226	Teodor 22220
Aurora 108079	Eberard 39072	Gustav 91909	Klara 7482	Nita 39598	Terezia 93327
Armin 39414	Edita 8296	Gerasim 38890	Klotild 91087	Nador 21501	Terca 9 538
Arnold 72213	Emun 39442	Guido 67314	Konrad 8128	Natai 71123	Tiamer 56361
Aron 54792	Eduard 92313	George 107164	Korneli 89617	Nerva 102775	Tiberiu 8394
Arpad 6012	Elena 8344	Gavril 8192	Kornel 54750	Neli 18601	Titus 22218
Artor 86337	Elemer 39075	Genadie 90772	Kristof 8233	Nestor 39763	Tr tean 90414
Atila 14712	Elenora 91346	Gerguț 58598	Kristin 82143	Neti 91090	Tobias 39428
Augusta 10211	Eiade 86717	Hedvig 73362	Ludovic 2348	Nina 8126	Todor 91312
Aurel 17455	Ela 80963	Helena 73150	Ladislau 13028	Oiga 78260	Ulric 8163
Aurelia 64582	Evira 32073	Henri 102147	Lazar 39455	Olivea 1-046	Urban 8910
Balaș 19759	Eliza 46796	Herman 105989	Lenard 54409	Orban 73302	Valentin 90841
Balint 40615	Eman. 26128	Herman 22257	Lenca 94906	Ofelia 67617	Valeria 94213
Bandi 11221	Enil 8282	Horia 50465	Leo 64594	Otila 39752	Vencel 94 87
Balaș 64234	Emilia 79847	Horat 78302	Laura 51181	Oto 71805	Vendel 67532
Beatrix 32039	Ema 99170	Ibida 54788	Leonti 39403	Onoriu 90812	Verona 78272
Bela 48134	Ecaterin 8276	Ida 22257	Leonora 57745	Paul 58147	Veronic 73325
Bengia 85656	Erna 13649	Ignatie 91349	Lidia 27052	Paula 79340	Victor 23123
Ben a. 33333	Ernesti 34086	Ican 102791	Lina 56377	Petru 71805	Victori 106177
Bernat 78472	Ernan 107651	Ilie 9074	Livia 41633	Putina 78468	Wilma 22974
Berta 93659	Ervin 91528	Ilma 79833	Lorant 32083	Petrian 106733	Vilelm 32475
Bertan 21522	Elisavet 33809	Ileana 34094	Leopold 21067	Pantelie 73308	Vince 96090
Bertold 37461	Etel 73399	Irimie 17071	Lauren 95342	Rachel 8226	Walter 20049
Blanca 9087	Eugenia 46796	Irina 67326	Lucia 12558	Rafael 34296	Wlad 66912
Bodorel 91947	Eva 68008	Irma 91074	Ludia 38588	Regina 8319	Zoltan 39591
Boldija 93384	Fabian 37767	Ioan 8202	Lucaei 32063	Renea 20071	Zeno 56088
Bosbal 67623	Fani 18624	Iorgovan 8156	Ludvig 29597	Rezi 45595	Zosim 54716
Cristian 73345	Felicia 102187	Ivor 95329	Luiza 67344	Ricard 94234	Zora 54430
Cornel 56982	Felix 1223	Izabela 63620	Magda 48189	Robert 82079	Zuma 17033

Ne rugăm a comanda de cu vreme ca numerli ce i voiți să nu fie vânduți.

Prețurile

losurilor clasei I.:
a 8-a parte C. 1-50
a 4-a parte „ 3-
o jumătate „ 6-
intreg „ 12-

Tragerea:

în 18 și 20 Nov.

Tăiați acest cupon și trimiteți-l nouă:

ȚEDULA DE COMANDĂ.

Cassa de bancă KARL KISS & Co., A. Ges.
Budapesta IV. Kossuth Lajos-u. 13.

Ne rugăm a ne trimite _____ los clasă I a XXV. loterie, și a planului oficiu-.

Prețul de K _____ } trimit în mărci postale.
_____ } „ cu mandat postal.
_____ } luați-l cu rambursa.

Adresa exactă: Numele _____
Locuința, Str. și Nr. casei _____
Posta urmă (comit.) _____